ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਵਾਨ ਮਹੋਤਸਵ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਕੰਮ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਜਿਨ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਮਿਤੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੇ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਕਈ ਜੈਨ ਅਜੈਨ ਪ੍ਰਤਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਮਿਖਿਆ ਛਪੀ ਹੈ । ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ।

ਇਸ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅਤਾ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਛਪਾਉਣ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਪਈ ਹੈ । ਇਸ ਵਾਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਪੁਸਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ B.A. ਭਾਗ I ਦੇ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੁਝਾਈ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਜ਼ ਗੁਰੂਣੀ, ਜਿਨ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਇਨ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਦਵਾਰਾ ਛਪਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਦਿੱਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਲਾਲਾ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਕਰੋਲ ਬਾਗ, (ਸਿਆਲ ਕੋਟੀ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਜ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂਣੀ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ । ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਤੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਰਵਨ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ । ਆਪ ਨੇ ਆਪਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਧੂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੈ । ਆਪ ਦੀ ਗੁਰੂਣੀ ਜੀ ਪ੍ਰਤਿ ਭਗਤੀ ਅਨੁਪਮ ਹੈ । ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪ ਪ੍ਰੇਮ ਭਵਨ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ । ਜੀਵਨ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ । ਆਪ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਤ ਤੇ ਆਤਮ ਹਨ । ਸਮਿਤੀ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ । ਸ਼ਾਸ਼ਾਨ ਦੇਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪੂਜਨੀਕ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੇ । ਅਗੋਂ ਵੀ ਆਪ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਸਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ । ਅਸੀਂ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੂਜ. ਗੁਰੂਣੀ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਵਿਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ
ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ
ਸੰਯੋਜਕ

25ਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਣ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਹਿਯੋਗਿਕਾ ਸਮਿਤਿ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਮਲ ਕੋਲ ਡਿਪੂ, ਮਹਾਵੀਰ ਸਟਰੀਟ ਮਾਲੇਰ ਕੋਟਲਾ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਤ ਉਪਧਿਆਏ
ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਮੁਨੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
(ਰਾਜਗ੍ਰਿਹ)

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮੰਗਕਾਰੀ, ਧਰਮ ਤੀਰਥ ਅਰਿਹੰਤ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਤੀਰਥੰਕਰ ਸ਼੍ਰਮਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇਹ ਪਖੋਂ ਭਲਾ ਇਕ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਹਨ । ਪਰ ਅਨੰਤ ਗਿਆਨ, ਅੰਨਤ ਦਰਸ਼ਨ ਆਦਿ ਤੱਤਵ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਪਖੋਂ ਉਹ ਅਨੰਤ ਜੋਤੀ ਸਵਰੂਪ, ਮਹਾਨ, ਧਰਮ ਚਿੰਤਨ ਹਨ । ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੜੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਪਰਮਪਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਹਨ । ਇਕ ਖਾਸ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਨ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲਭਣ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਇੰਨੇ ਗਿਣੇ ਪੁਰਾਣੀਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਚੋਖਟੇ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਰਹਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ, ਕੰਮ ਅਤੇ ਅਰਿਹੰਤ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕਠਾ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਉਹ ਅਨੰਤ ਸਾਗਰ ਸਾਡੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕਾਰਣ, ਆਮ ਲੋਕ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਬੂੰਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਕਾਰਣ (ਗਣਧਰਾਂ) ਅਚਾਰਿਆ ਭੱਦਰਵਾਹੂ, ਮਹੱਤਰ ਜਿਨਦਾਸ ਆਦਿ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਪਖਪਾਤ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਿਸ਼ਾਲਦਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਪਾਸੋਂ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਮੰਗਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ । ਪਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਹਾ ਜਿਉ-ਜਿਉ ਅਗੇ-ਅਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਫਿਰਕੂ ਸੋਚਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਗਈ । ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਮਹਾਂਵੀਰ ਵਿਸ਼ਵਪੁਰਸ਼ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਇਕ ਫਿਰਕੂ ਕਥਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਏ । ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਖੰਡ (ਸੰਪੂਰਨ)

ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਖੰਡੀਤਤ (ਅਪੂਰਨ) ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ । ਕਿਉਕਿ ਅਜ ਮਹਾਵੀਰ ਸੁੱਧ ਮਹਾਵੀਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦਿਗੰਵਰ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸਵੇਤਾਂਵਰ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ । ਤੀਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਸਥਾਨਕ ਵਾਸੀ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ ਤਾਂ ਚੌਥੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਤੇਰਾਪੰਥੀ ਮਹਾਵੀਰ ਹਨ । ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਚਿਤਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਪੜੇ ਪੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੁਹਪਟੀ ਬੰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਮਹਾਵੀਰ ਸਾਡੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ । ਇਹੋਂ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਿੱਧਿ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਸਧਾਰਣ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀਪੁਰਸ਼ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਾਂਤੀ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਲਈ ਸਹਿਜ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਮਹਾਵੀਰ ਦੀ ਤੱਤਵ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਪਖੋਂ, ਆਤਮਾ ਕੇਵਲ ਆਤਮਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ । ਮਨੁੱਖਤਾ ਮਾਤਰ ਦੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੋਏ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਾਧਨਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਕਰਾਂਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਾ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਨੇਕਾਂਤ (ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਦਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ) ਪਖੋਂ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਹੈ । ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਜਿਥੇ ਇਕ ਯੁਗ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹੈ ਉਥੇ ਭਾਵ (ਗੁਣ(ਪਖੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਸਵਤ (ਅਮਰ) ਹੈ । ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਦੋਹੇ ਦਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਦਾਸ ਜੈਨ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਪੁੰਨ ਵਾਨ ਧਰਮ ਭਰਾ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਮਹਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ । ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਇੰਨ੍ਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਧਰ ਤੇ ਮਹਾਵੀਰ ਜੀਵਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ੂਰਵੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ । ਬਹਾਦਰੀ, ਅਨਿਆ, ਅਤਿਆਚਾਰ, ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸੱਚੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਮੰਗਲ, ਸੁੱਧ, ਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨਿਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ ਹੈ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤਰ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਲਕਾਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਮਨੁੱਖ ਮਾਤਰ ਦੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਮੈਤਰੀ (ਸੰਸਾਰਿਕ ਭਾਈਚਾਰਾ) ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਰੁਣਾ (ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਰਹਿਮ) ਦਾ ਸੂਰਜ ਅਜੋਕੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਗੁੜੇ, ਆਪਸੀ, ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਆਦਿ ਦੇ ਘ੍ਰਿਣਾ, ਦਵੇਸ਼, ਵੈਰ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾਂ, ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰਾਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ । ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ

ਨਹੀਂ. ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਮਲ, ਲੋਕ ਕਲਿਆਨਕਾਰੀ ਜੀਵਨ ਚਾਰਿਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਆਦਮੀ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ੂਸ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲਿਆਉਣਾ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਦੁੱਖ ਹੈ, ਅੱਜ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਛਾਣ, ਸਭ ਪਾਸੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਜਿਹੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਤੀਰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਰਵ-ਮੰਗਲ ਅਤੇ ਸਦਾ ਮੰਗਲ ਜੀਵਨ ਚਾਰੀਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ।

ਇਸ ਪਖੋਂ ਦੋਹੇ ਧਰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪੁੰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਪਖੋਂ ਆਦਰ .ਯੋਗ ਵੀ ।

ਦੋਹੇ ਧਰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਜੋੜੇ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕਠਾ ਕੰਮ ਮਹਾਵੀਰ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਕਲਿਤ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮਹਾਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪੌਰਾਣਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਦਰਿਸਟੀ ਤੋਂ ਛਾਇਆ ਹੈ । ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਜਹਿਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾਂ ਬਣੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਭੂਮਿਕਾ ਰੂਪੀ ਯੱਗ ਦੀ ਪੂਰਣ ਅਹੂਤੀ ਦੇ ਮੰਗਲ ਕਾਰੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਕੇਂਦਰ, ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਸਾਧਵੀ ਰਤਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਤਾਂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵੱਲ । ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਜਿਹਾ ਨਾਉ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਧਾਰਣੀ ਹੈ । ਉਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਮਨਨ, ਚਿੰਤਨ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਇਕ ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੋਹਣ ਵਾਲੀ ਕਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹਾਨ ਸਾਧਵੀ ਹਨ । ਜਿਨ (ਜੈਨ) ਸ਼ਾਸਨ (ਧਰਮ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ) ਦੀ ਇੱਕ ਦਿਵ ਜੋਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਜਾਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਫਿਰ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਮੰਗਲਕਾਰੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ।

ਇਹੋ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਨਕਾਤਾਂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਪਹਿਲਾਂ ਪਚੀਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨਤ ਮਹਿਮਾਨ ਰਹੇ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਂ ਹੀ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪਨਾਉਣ ਯੋਗ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕੰਮਾ ਲਈ ਸਾਧੂਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ।

ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪਖੋਂ ਇਹ ਲਿਖਤ, ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਬਣੇਗੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦੇ ਲਈ ਦੋਹੇ ਧਰਮ ਭਰਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਮੰਗਲਕਾਰੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਵੀਰਾਯਾਤਨ ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ,

ਵੈਸ਼ਾਖ ਪੂਰਨਿਮਾ ਉਪਾਧਿਆਏ ਅਮਰ ਮੁਨੀ

ਲੜੀ ਨੰ	ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ	ਜਨਮ ਸਥਾਨ	ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ	ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ	ਚਿੰਨ੍ਹ	ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ ਸਥਾਨ	ਨਿਰਵਾਨ ਸਥਾਨ
੧	ਸ੍ਰੀ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਜੀ	ਅਯੋਧਿਆ	ਮਰੂ ਦੇਵੀ	ਨਾਭੀ	ਬਲਦ	ਪੂਰਮਤਾਲ	ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਵਤ
੨	ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤਨਾਥ ਜੀ	ਉਹੀ	ਵਿਜੈ	ਜਿਤਸ਼ਤਰੂ	ਹਾਥੀ	ਅਯੋਧਿਆ	ਸਮੇਤ ਸਿਖਰ
੩	ਸ੍ਰੀ ਸੰਭਵਨਾਥ ਜੀ	ਸ੍ਰਾਵਸਤੀ	ਸੈਨਾ ਦੇਵੀ	ਜਿਤਾਰੀ	ਘੋੜਾ	ਸ੍ਰਾਵਸਤੀ	ਉਹੀ
੪	ਸ੍ਰੀ ਅਭਿਨੰਦਨ ਜੀ	ਅਯੋਧਿਆ	ਸਿਧਾਰਥਾ	ਸੰਬਰ	ਬੰਦਰ	ਅਯੋਧਿਆ	ਉਹੀ
੫	ਸ੍ਰੀ ਸੁਮਤੀਨਾਥ ਜੀ	ਕੰਥਪੁਰ	ਸੁਮੰਗਲਾ	ਮਘਰਥ	ਕਰੌਂਚ	ਉਹੀ	ਉਹੀ
੬	ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਪ੍ਰਭੂ ਜੀ	ਕੌਸਾਂਭੀ	ਸੁਸੀਮਾ	ਸ੍ਰੀਧਰ	ਕਮਲ	ਕੌਸਾਂਭੀ	ਉਹੀ
੭	ਸ੍ਰੀ ਸੁਪਾਰਸਵ ਜੀ	ਵਾਰਾਣਸੀ	ਪ੍ਰਥਵੀਦੇਵੀ	ਪਰਿਸ਼ਟ	ਮਹਾਸਤਿਕ	ਵਾਰਾਣਸੀ	ਉਹੀ
੮	ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰਪ੍ਰਭੂ ਜੀ	ਚੰਦਰਪੁਰੀ	ਲਕਸ਼ਮਣਾਦੇਵੀ	ਮਹਾਸਨੇ	ਚੰਦਰਮਾ	ਚੰਦਰਪੁਰੀ	ਉਹੀ
੯	ਸ੍ਰੀ ਸੁਵੀਧੀਨਾਥ ਜੀ	ਕਾਕੰਦੀ	ਰਾਮਾਦੇਵੀ	ਸੁਗਰੀਵ	ਮਤੱਸਯ	ਕਾਕੰਦੀ	ਉਹੀ
੧੦	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੀਤਲ ਨਾਥ ਜੀ	ਭਦਿਲਪੁਰ	ਨੰਦਾਦੇਵੀ	ਦਰਿੜਰਥ	ਸ੍ਰੀਵਤਸ	ਭਦਿਲਪੁਰ	ਉਹੀ
੧੧	ਸ੍ਰੀ ਸਰੇਆਂਸਨਾਥ ਜੀ	ਸਿੰਘਪੁਰੀ	ਵਿਸ਼ਣੂਦ	ਵਿਸ਼ਣੂ	ਗੈਂਡਾ	ਸਿਘਪੁਰ	ਉਹੀ
੧੨	ਸ੍ਰੀ ਵਾਸੂਪੁਜਯ ਜੀ	ਚੰਪਾਪੁਰੀ	ਜੈਆਦੇਵੀ	ਵਸੂਪੂਜ	ਭੈਂਸ	ਚੰਪਾਪੁਰੀ	ਚੰਪਾਪੁਰੀ
੧੩	ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਨਾਥ ਜੀ	ਕੇਪਿਲਪੁਰ	ਸਿਆਮਾਦੇਵੀ	ਕ੍ਰਿਤਵਰਮ	ਸੂਅਰ	ਕੇਪਿਲਪੁਰ	ਸਮੇਤਸਿਖਰ
੧੪	ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਤਨਾਥ ਜੀ	ਅਯੋਧਿਆ	ਸੁੱਯਸ਼ਾ	ਸਿੰਹਸੇਨ	ਸਿਕਰ ਪੰਛੀ	ਅਯੋਧਿਆ	ਉਹੀ
੧੫	ਸ੍ਰੀ ਧਰਮਨਾਥ ਜੀ	ਰਤਨਾਪੁਰੀ	ਸੁਵਰਤਾ	ਭਾਣੂ	ਬਜੇਰ	ਰਤਨਾਪੁਰੀ	ਉਹੀ
੧੬	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀਨਾਥ ਜੀ	ਹਸਤਨਾਪੁਰ	ਅਚਿਰਾ	ਵਿਸ਼ਵਦੇਵ	ਮਿਰਗ	ਹਸਤਨਾਪੁਰ	ਉਹੀ
੧੭	ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਥੂਨਾਥ ਜੀ	ਹਸਤਨਾਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ	ਸੂਰ	ਬਕਰਾ	ਉਹੀ	ਉਹੀ
੧੮	ਸ੍ਰੀ ਅਰਹਨਾਥ ਜੀ	ਹਸਤਨਾਪੁਰ	ਦੇਵੀ	ਬੁਦਰਸਨਾ	ਨੰਦਾਵਰਤ	ਉਹੀ	ਉਹੀ
੧੯	ਸ੍ਰੀ ਮੱਲੀਨਾਥ ਜੀ	ਮਿਥਿਲ ਨਗਰੀ	ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ	ਕੁੰਭ	ਘੜਾ	ਮਿਥਿਲਾ	ਉਹੀ
੨੦	ਸ੍ਰੀ ਮੁਨਿ ਸੁਵਰਤ ਸਵਾਮੀ	ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ	ਪਦਮਾਵਤੀ	ਸੁਮਿੱਤਰ	ਕੱਛੂ	ਰਾਜਗ੍ਰਹਿ	ਉਹੀ
੨੧	ਸ੍ਰੀ ਨਮੀਨਾਥ ਜੀ	ਮਿਥਿਲਾ	ਵਿਪਰਾਦੇਵੀ	ਵਿਜੈ	ਨੀਲ ਕਮਲ	ਮਥੁਰਾ	ਉਹੀ
੨੨	ਸ੍ਰੀ ਅਰਿਸ਼ਟ ਨੇਮੀ ਜੀ	ਸ਼ੋਰਿਆਪੁਰ	ਸ਼ਿਵਾ	ਸਮੁਰਣ ਵਿਜੈ	ਸੰਖ	ਗਿਰਨਾਰ	ਗਿਰਨਾਰ
੨੩	ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਸ਼ਵਨਾਥ ਜੀ	ਵਾਰਾਣਸੀ	ਵਾਮਾ	ਅਸਵਸੈਨ	ਸੱਪ	ਵਾਰਾਨਸੀ	ਸਮੇਤ ਸਿਖਰ
੨੪	ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ	ਖੱਤਰੀ ਕੁੰਡਗ੍ਰਾਮ	ਤ੍ਰਿਸ਼ਲਾ	ਸਿਧਾਰਥ	ਸ਼ੇਰ	ਰਿਜੂਵਾਲੀਕਾ ਨਦੀ	ਪਾਵਾਪੁਰੀ

ਕੁਝ ਪ੍ਰੇਰਿਕਾਂ ਬਾਰੇ

ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਹਰ ਤੀਰਥੰਕਰ ਸਾਧੂ, ਸਾਧਵੀ, ਉਪਾਸਕ ਉਪਾਸਿਕਾ ਰੂਪੀ ਤੀਰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਹਰ ਤੀਰਥੰਕਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੱਪ ਤਿਆਗ ਦਾ ਮਾਰਗ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਕਲਿਆਣ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਕਲੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੀਆਂ 36000 ਸਾਧਵੀਆਂ ਸਨ । ਸੋ ਆਗਮਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੇ ਤੱਪ ਤਿਆਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਸਾਧਵੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ । ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਜੈਨ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ 26 ਜਨਵਰੀ 1929 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ । ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਖਜ਼ਾਨ ਚੰਦ ਜੈਨ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਰਗੀ ਦੇਵੀ ਜੀ ਸਨ । ਆਪ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਜੈਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਆਪ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ, ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਾਇਕ, ਮੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਵਾਧਿਐ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੈਨ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਜੁੱਟ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਸਾਰ ਸਮਝਣ ਲਗੇ । ਆਪ ਨੇ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਮਹਾਸਾਧਵੀ ਪ੍ਰਵਰਤਨੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਵਤੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ । ਫੇਰ ਆਪ ਪ੍ਰਵਰਤਨੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਮਤੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ । ਆਪ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਛਾਵਨੀ ਵਿਖੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਖੰਡੇ ਰੂਪੀ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਭੇਸ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਬੜੇ ਤੀਖਣ ਬੁਧੀ ਸਨ । ਛੇਤੀ ਆਪਨੇ ਅੰਗਰੇਜੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਰਾਜਸਥਾਨੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ । ਆਪ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ, ਉਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਭ੍ਰਮਣ ਕੀਤਾ । ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਵਰਗੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਕੰਮ ਹੋਏ । ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਜੋ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਜੈਨ ਆਗਮਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ । ਪਹਿਲਾ ਮੂਲ ਸੂਤਰ ਸ੍ਰੀ ਉਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਫੇਰ ਸ੍ਰੀ ਉਪਾਸਕ ਦਸ਼ਾਂਗ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੂਤਰ ਕ੍ਰਿਤਾਂਗ ਸੂਤਰ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾਸ (ਮੇਰੇ) ਹਥੋਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛਪਾਈ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਆਪ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਫਲ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਚਾਰਿਆ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਭਾਸ਼ਨ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿਨ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ । ਆਪ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ । ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਜੈਨ ਗ੍ਰੰਥ ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਢਮੁੱਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਜੈਨ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ । ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸੈਨਟ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ।

ਆਪ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਭਾਵਾਂ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੈਨ ਜਯੋਤੀ ਪਦ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ । ਆਪ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਸਾਧਵੀ ਹਨ । ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨਮੋਲ ਵਚਨ ਨਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਆਪ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਾਰਿਤਰ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਹਾਸ਼੍ਰਮਣੀ (ਲੇਖਕ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ, ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ) ਨਾਂ ਹੇਠ ਛਪਿਆ । ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਖੁਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ । ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਧਵੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਵਿਦਿਆਲੇ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਤੇ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਹੋਵੇ । ਕਿਸੇ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਦਾ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ ਹਾਜਰੀ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨਮਾਨ ਕਰੇ । ਇਹ ਸਭ ਆਪ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ।

ਗੁਰੂਣੀ ਜੀ ਗਰੀਬਾਂ, ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਹਨ । ਹਰ ਸਮੇਂ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਆਪਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਂ ਪਦਵੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ । ਆਪ ਵਿਰਕਤ ਆਤਮਾ ਹਨ । ਆਪ ਦਾ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਛੂਆ ਛਾਤ, ਉਚ-ਨੀਚ, ਦਹੇਜ ਪ੍ਰਥਾ, ਨਸ਼ੇਵਾਜੀ ਮਾਸਾਹਾਰ ਦੇ ਸਖਤ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਸਿਧਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਹਿੰਸਾ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ । ਆਪ ਖੁਦ ਪੜਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਚੇਲੇਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਗਿਆਸਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਹੁਣ ਵੀ **ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ** ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਆਪ ਦੇ ਪਰਮ ਭਗਤ ਲਾਲਾ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਸ. ਐਸ. ਜੈਨ ਸਭਾ ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਮਾਤਾ ਲਾਜਵੰਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਗੁਰੂਣੀ ਜੀ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਗੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰਹੇ ।

ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮਨਾ ਨਾਲ

10-11-1992

ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ

ਜੈਨ ਭਵਨ **ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ**

ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ **ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ**

ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੇਖਕ

ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ

ਵਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 15-16 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ । ਜੈਨ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ-ਪ੍ਰੀਚੈ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਝਿਜਕ ਵੀ । ਖੁਸ਼ੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ । ਝਿਜਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਹਿੱਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੀਚੈ ਦੇ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਧਰਮ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਪਿਛਲੇ 20 ਵਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ । ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸ਼੍ਰੇਅ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਰਣਨ-ਯੋਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਦੋ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੰਮਾ ਅਰਸਾ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਲਾ-ਜਵਾਬ ਮਿਸਾਲ ਹੈ । ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ' ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ', ' ਇਕ ਰੂਹ ' ' ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਣ ਦੋ ਸ਼ਰੀਰ ', ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਨਗਰ ਧੂਰੀ ਵਿਖੇ 10 ਨਵੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰੂਪ ਚੰਦ ਜੈਨ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰ ਮਤੀ ਮਾਤਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਜੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ । ਧਰਮ-ਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਹੌਲ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਡੂੰਘੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ-ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਾਯਾ-ਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਕੇ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ । ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਸੰਤਾਂ-ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪ ਵਿਵਹਾਰਕ ਵਿਦਿਆ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 1968 ਈ. ਵਿਚ ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕੀਤੀ । ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੀ.ਏ. ਧਰਮ ਦਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਪਰਚਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਆਪ ਨੇ 1976 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਨਾਲ ਮੇਲ 31 ਮਾਰਚ 1969 ਨੂੰ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਸੀ । ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ । ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ 15 ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਅਤੇ 25 ਮੂਲ ਪੁਸਤਕਾਂ ਮਿਲ ਸਕੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਪਤ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ-ਰਹਿਤ ਜੀਵਨ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ' ਭਰਾ ' ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ ਆਸ ਰਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀ ਨਿਗਰ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਨੂੰ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਇਕ ਧਰਮ-ਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਜੈਨ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ । ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬੀ. ਏ. ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ 1972 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਪਰੰਤ 1976 ਈ ਵਿਚ ਬੀ. ਏ. ਦਾ ਧਰਮ ਦਾ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਪਰਚਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਵਿਵਹਾਰਕ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪ ਸਦੈਵ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਵੀ ਰੁਚਿਤ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਈ ਜੈਨ ਸੰਤ-ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ।

ਦੋਵੇਂ ਧਰਮ ਭਰਾ ਅਨੇਕ ਜੈਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ । ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਜੈਨ ਸਾਹਿੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਪ੍ਰਸਿਧ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਇਹ ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਆਪ ਮਹਾਨ ਵਿਦੁਸ਼ੀ ਸਾਧਵੀ ਹਨ । ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੀ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਨੇ ਆਪ ਦਾ ਜਿਨ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ ਪਦ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਆਪ ਪਹਿਲੀ ਜੈਨ ਸਾਧਵੀ ਸਨ ਜੋ ਅਚਾਰਿਆ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਭਾਸ਼ਨ ਮਾਲਾ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦਾ ਸਮੁਚਾ ਜੀਵਨ ਧਰਮ ਹਿੱਤ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ । ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਵਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੰਵਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਚਿੱਕੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਖਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਤ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ-ਰਹਿਤ ਸਮਰਪਿਤ ਜੀਵਨ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ।

ਧਰਮ ਸਿੰਘ

ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

ਪ੍ਰੇਰਿਕਾ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ

ਜਿਨ ਸ਼ਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕਾ, ਜੈਨ ਜਯੋਤੀ ਉਪਪ੍ਰਵਤਨੀ

ਮਹਾਸਾਧਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਕਾਂਤਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਜੈਨ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਥਾਨ ਹੈ । ਤੀਰਥੰਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ " ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਤੀਰਥ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ " ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਵਿਚ 24 ਤੀਰਥੰਕਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੀਰਥੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਰਿਸ਼ਵਦੇਵ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸਨ । ਸ਼੍ਰਮਣ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ । ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ । ਤੀਰਥੰਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਰਥੰਕਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਹਿੰਸਾ, ਸੱਚ, ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਆਦਿ ਪੰਜ ਮਹਾਵਰਤ ਅਤੇ ਅਣੂਵਰਤ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਫਰਮਾਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵ ਅਜੀਵ ਆਦਿ ਨੌ ਤੱਤਵਾਂ, ਛੇ ਦਰਵਾਂ, ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ, ਕਰਮਵਾਦ, ਆਤਮਵਾਦ, ਲੇਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂਤ ਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਬਨਾਉਣਾ ਸਿਖਾਇਆ । ਗਿਆਨ ਦਰਸ਼ਨ, ਚਾਰਿਤਰ ਅਤੇ ਤਪ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਚੇ ਅਰਿਹੰਤਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਚੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ 32 ਆਗਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਸੀ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅੱਜ ਕੱਲ ਵੀ ਉਨੇ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਹਨ, ਜਿਨੇ ਅੱਜ ਤੋਂ 2500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਛੂਆ ਛੂਤ, ਪਸ਼ੂਵਲੀ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਖੁੱਲ ਕੇ ਸ਼ੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ । ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਅਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂਤ ਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਮਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਬਰਾਵਰੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਚਾਰਿਤਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜ ਤਕ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਮ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਇਹ ਜੀਵਨ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ । ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਪਿੰਡ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਆਮ ਪੜ੍ਹੀ, ਲਿਖੀ ਤੇ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਤੀਰਥੰਕਰ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦਾ ਰੂਪੀ ਸਾਹਿਤ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇਕ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲੀ ਹੀ ਗੱਲ ਸੀ । ਪਰ ਸ਼ਾਸ਼ਨਦੇਵ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ

ਮੇਰੀ ਇਸ ਲੰਬੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਕਾਰ ਰੂਪ ਦਿਤਾ, ਮੇਰੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਨੇ । ਦੋਹੇਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਭਰਾ ਹਨ । ਇਸ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ । ਇਹ ਦੋਵੇ ਭਰਾ ਪਚੀਵੀਂ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਵਦੀ ਸੰਯੋਜਿਕਾ ਸਮਿਤੀ ਪੰਜਾਬ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਵੀਰ ਨਿਰਵਾਨ ਸ਼ਤਾਵਦੀ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਜੈਨੋਲਿਜਲ ਰਿਸਰਚ ਕੋਸਲ, ਅਚਾਰਿਆ ਆਤਮ ਰਾਮ ਜੈਨ ਭਾਸ਼ਨ ਮਾਲਾ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਾਵੀਰ ਜੈਨ ਮਿਸ਼ਨ, ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸਮੇਲਨ, ਮਹਾਵੀਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਦਿ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਮੇਹਨਤ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਜੈਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ । ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਜੈਨ ਏਕਤਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਦੇ ਆਪਸੀ ਮੇਲ ਜੋਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰਖਦੇ ਹਨ ।

ਦੋਹੇ ਧਰਮ ਭਰਾ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਰਧ ਮਾਗਧੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਆਗਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਉਤਰਾਧਿਐਨ ਸੂਤਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਉਪਾਸਕ ਦਸ਼ਾਂਗ ਸੂਤਰ ਛਪ ਚੁਕੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸਤੋਂ ਛੁੱਟ 5-6 ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ ।

ਹਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਦੋਵੇਂ ਧਰਮ ਭਰਾ ਹੀ ਹਨ ।

ਦੂਸਰੇ ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਮਹਾਵੀਰ ਦੇ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਹਨ ।

ਮੈਂ ਰਵਿੰਦਰ ਜੈਨ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੈਨ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਭੇਜਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਨਾ (ਪ੍ਰਚਾਰ) ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ (ਮੇਰਾ) ਹੁਕਮ, ਸਿਰ ਮਥੇ ਪ੍ਰਵਾਣ ਚੜਾਇਆ । ਮੈਂ ਇਨਾਂ ਦੋਹੇ ਧਰਮ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਇਛਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਵਧਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨਵ ਏਕਤਾ ਹੀ ਜੈਨ ਏਕਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਚਾਰਿਆ, ਉਪਾਧਿਆ, ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਭੇਜੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ।

ਜੈਨ ਸਥਾਨਕ ਵੀਰ ਨਗਰ ਦਿਲੀ